

Od autorów

Opisując dzieje podlaskich miejscowości, zamieszkałych przez prawosławnych Białorusinów, tym razem dotarliśmy do parafii wiejskiej. Dotychczas bowiem ukazały się nasze opracowania dotyczące dwóch miejscowości typu miejskiego: Bielska Podlaskiego oraz Orli. Oba te ośrodki w wielu okresach lub epizodach swej historii są twar­do umiejscowione w ogólnych dziejach Rzeczypospolitej. Wydarzenia z dziejów parafii Ryboły mają raczej wymiar lokalny, co jednocześnie obli­guje do bardziej wnikliwego traktowania każdego faktu, zauważenia szczegółów.

Parafia Ryboły, leżąca na kilku pograniczach: językowym, dawnym politycznym (tu stykały się ze sobą granice Wielkiego Księstwa Litewskiego i Korony), administracyjnym (tędy przebiegały granice ziemi, starostwa, wreszcie powiatu bielskiego), stanowiła pod wieloma względami bardzo żywotny obszar. Ludna parafia z dużymi wsiami-szeregówkami była przez wiele dziesięcioleci XVIII i XIX w. siedzibą dekanatu podlaskiego, a potem białostockiego. W Rybołach istniał wówczas folwark, czwarty w starostwie bielskim. Sąsiednie Pawły w II połowie XIX w. stały się siedzibą gminy. Przez teren parafii przebiegał ważny szlak komunikacyjny z Warszawy do Grodna, zwany traktem królewskim. Łączył on mieszkańców ze światem, ale też był przyczyną wielu nieszczęść związanych z przemarszami przeróżnych wojsk i oddziałów.

Na kształtowanie świadomości parafian niewątpliwie mieli wpływ miejscowi wybitni duchowni, którzy Rybołom oddawali swe najlepsze siły i lata życia, m.in. o. Stefan Hrymaniewski, o. Lew. Markiewicz, o. Jan Głowacki — budowniczy cerkwi parafialnej, której 120-lecie obchodzimy w 1999 r. — oraz o. Mikołaj Krukowski. Ten ostatni duchowny tak ukochał swą parafię i parafian, że poświęcił im trzytomowe dzieło *Opisanije Rybołowskogo Prichoda za dwuchsotletnij period*, które stanowi jedno z podstawowych źródeł do dziejów parafii.

Niniejszą pracę autorzy dedykują duchownym, mieszkańcom oraz innym życzliwym ludziom — wszystkim tym, którzy na przeciągu wieków pracą i modlitwą przysłużyli się stworzeniu tak bogatego i pięknego wizerunku parafii rybołowskiej. To dzięki nim parafia emanowała i emanuje w nowe tysiąclecie swą duchowością, gorliwością wiary jej mieszkańców, poszanowaniem słowa pisanego oraz kultywowaniem i pomnażaniem swych narodowych, białoruskich tradycji.

Pascha Chrystowa 1999